

Bedrijfsraad over genetische modificatie

Frans Heessen en Dick Vunderink

Het onderwerp Genetische modificatie van planten (GGP) is onlangs onderwerp van discussie geweest in de Bedrijfsraad. Wij willen u daarvan op de hoogte brengen zodat u weet dat de bijenhouderij zich niet afwachtend opstelt. Eerst even in het kort iets over het begrip GGP. Later zal dit onderwerp in Bijen uitvoeriger worden behandeld.

Genetische modificatie van planten beoogt de eigenschappen van planten zo te wijzigen dat die voor telers en soms ook voor het milieu voordelen opleveren of in de gezondheidszorg kunnen worden toegepast. Het is een nieuw onderwerp dat maatschappelijk veel discussie oproept. De ongerustheid richt zich op de mogelijkheid van schadelijke effecten van genetisch gemodificeerde producten in onze voeding. In de media krijgt het onderwerp veel aandacht maar daaruit word je niet veel wijzer omdat de ene groep deskundigen de risico's hoog inschat, terwijl de andere het als een consequentie ziet van technologische ontwikkeling en vooral de voordelen ziet. Ook is er een groep met ethische bezwaren tegen het naar hun mening ongeoorloofd ingrijpen in de levende natuur. Als leek heb je de neiging genetische modificatie af te wijzen, met in je achterhoofd de vraag of dat niet de bekende angst is voor vernieuwing terwijl wij vele andere vormen van vernieuwing wel graag accepteren.

Ook onder imkers leeft de onrust, getuige de vragen die wij regelmatig over dit onderwerp ontvangen, veelal gericht op de mogelijk negatieve effecten op bijen en andere insecten.

Daarom is het onderwerp in de Bedrijfsraad besproken en dat heeft geleid tot een brief gestuurd op 15 maart 1999 aan de COGEM, de Commissie Genetische Modificatie, een breed samengestelde adviescommissie van de overheid. Wij citeren enkele passages uit de brief.

'Zowel in wetenschappelijke kringen als daarbuiten is hierover bezorgdheid aanwezig. Naar onze mening kunnen GGP op verschillende manieren schadelijk zijn voor bijen en andere bloembezoekende insecten. Ook kunnen via het door bloembezoekende insecten verzamelde pollen en nectar nog andere ongewenste effecten optreden.

Wij verzoeken u aan de volgende aspecten aandacht

te besteden bij het beoordelen van de risico-analyse voordat toestemming verleend wordt voor uitzaaien van GGP in het open veld of in kassen die niet afgesloten zijn voor insecten.'

Dan volgen sterk verkort:

1. GGP die stoffen produceren die de normale ontwikkeling van insecten verstoren
2. GGP resistent gemaakt tegen bepaalde herbiciden, hetgeen kan leiden tot meer gebruik van deze herbiciden en verdwijning van nog meer akkeronkruiden in tegenstelling tot het overheidsbeleid van terugdringing van pesticidengebruik
3. Bijen kunnen pollen van GGP verspreiden en overbrengen op verwante gewassen die daardoor ook gemodificeerd worden.
4. Nectar en pollen van GGP kunnen in de honing terecht komen en dus geconsumeerd worden.

De Ambrosiushoeve wordt vervolgens aanbevolen als expertisecentrum voor laboratorium- en praktijkproeven voor (on)schadelijkheid van deze stoffen. De slotzin luidt: 'Wij verzoeken u ons te laten weten op welke wijze u in de betreffende risicoanalyses gekomen bent tot een positief advies over toelating van bedoelde GGP, met name wanneer onvoldoende harde onderzoeksgegevens beschikbaar zijn, en hoe u bij toekomstige aanvragen met onze bedenkingen rekening kan houden.' Einde citaat.

De subcommissie 'Planten' van de COGEM heeft zich laten uitnodigen op de Ambrosiushoeve en had een uur op de agenda gereserveerd voor voorlichting over het gedrag van bijen en hun bestuivingsrol. De interesse was zo groot dat het gesprek een half uur uitliep.

Die uitwisseling zal nu op gang moeten komen en thans is niet voorspelbaar welke gevolgen dit kan hebben.

Belangrijk is dat u ervan op de hoogte bent dat de Bedrijfsraad de zorg bij de COGEM heeft gedeponereerd en dat de COGEM zich vervolgens terdege op de hoogte heeft gesteld van de relatie tussen honingbijen en planten en de kans op onvoorziene neveneffecten van GGP.

Van verdere ontwikkelingen houden wij u op de hoogte, maar snelheid is meestal geen kenmerk van dergelijke processen.